

Izšla razen nedelj in praznikov vsak dan ob 10. uri dopoldne.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Dopise frankirati in podpisati, sicer se jih ne priobli. Rokopise se ne vrača.

Glasilo: Prostor 1 mm x 55 mm po K 150. Uradni razglas, poslano ter nočee isti prostor K 20. Pri večjem naročilu popust.

NAPREJ

Glasilo jugoslov. socialno-demokratske stranke.

Telefonska št. 312.

Naročnina: Po pošti ali s dostavljanjem na dom za celo leto K 240, za pol leta K 120, za četrt leto K 60, za mesec K 20. Za Nemčijo celo leto K 312, za ostalo tujino in Amerika K 360.

Rokopise za list so poštnine prost.

Uredništvo je v Ljubljani, Francišanska ulica št. 6/1, Učiteljska tiskarna.

Delavci, javni in privatni nameščenci in vsi, ki živite od dela svojih rok!

Pridite vsi, ročni in duševni delavci

na veliki

volilni shod JSDS

ki bo danes, v četrtek dne 25. novembra 1920 ob pol 7. uri zvečer v veliki dvorani Mestnega Doma v Ljubljani.

Na galeriji imajo pristop samo reditelji in ženske.

Poleg kandidatov JSDS za Ljubljano poročajo tudi zastopniki javnih in privatnih nameščencev, delavskih organizacij, trgovskih nastavljenecv, železničarjev, beguncev, invalidov, vpokojencev, soc. ženstva in dr.

Agitirajte za mnogobrojno udeležbo!

Opozarja se na plakate in na ročna vabila.

Krajevni odbor JSDS za Ljubljano.

Konfiscirana republika.

Včeraj je socialno-demokratska stranka izdala volilni letak na katerem se navela med ostalimi točkami socialno-demokratskega programa tudi ona, katero pozna cel svet in kateri se nihče več ne čudi. Namreč zahteva po republikanski obliki države.

Ta letak nam je slavna oblast zaletila

namrečno navodil, katera je izdal notranji minister Draskovič. Toda v teh navodilih nikjer ne stoji, da se ne sme zastopati

republikanski princip

amnak govori samo o protidržavnih elementih. Zato na vladno vprašanje naša oblast: Ali smatra da republika ni država? Kaj na to potem Svica, kaj je zavezniška Francija, kaj je Amerika?

Dalje: Ali ne pozna naša slavna oblast različka med zakonom in med ministrskim navodilom? Volilni zakon je zakon polnoveleaven zakon potrjen in podpisan od vseh sedaj veljavnih čenprav morebiti v strogo pravnem smislu še vedno »revolucijski« ustavnih činitelev. Snlošno na velia pravno načelo da zakona nikdar ne more razveljaviti posamezen minister z nobeno naredbo in z nobenim navodilom. Zato moramo proti konfiskaciji našega letaka

naidločnele protestirati

in zahtevamo da se konfiskacija preklicke, ker ni v nobenem zakonu utemeljena. Volilce na pozivamo da proti

vladnemu nasliu

izrečelo svoj protest s tem da volijo 28. novembra v čim večjem številu socialno-demokratsko listo.

Socialno-demokratske skrinice so:

v Ljubljani: četrta.

na Kranjskem: česta.

na Štatlenskem: četrta.

V te skrinice spustite svoje krogljice v znak protesta proti vladni ki zatira svobodo mišljenja in vas hoče vkljeniti v stari larem suženiske odvisnosti želja ki prihajajo od zgoraj

Volitve so tajne, nihče vas ne more nadzarovati, za koga boste glasovali!

Volite može dela!

Pomnilo se Vam sedaj pred volitvami naitrazličnej kandidati, ki so doslej vospodarili v tej državi in že tudi prei v stari Avstriji proti Vam. Kaj so napravili iz te naše nove domovine, to nač čuti vsak sam na sebi. Pravo dolino solz so ustvarili namesto raja ki so ga oblikovali, in tudi kandidirajo na tistem programu kakor so ga imeli rrei ki je naščen sicer z besedami demokratizem krščanski socializem narodni socializem, toda v bistvu na so vsi programi z onim komunistov vred le slenilo v pri- lovo buržuazije. To nam potrjuje zgodnji starčije dobe in tudi nait- novejšega časa. To so možie ki imajo sladke revolverske in neod- krite besede na jeziku, v srcu pa so stehri in branitelji kapitalizma.

Koga kandidira socialna demokra- cija.

Našim kandidatom očitaio kleri- kalci in komunisti naitrazličnele stvari jih blatin in smešio ker se jih hote. Lažniva so vsa podtikana, ki predo proti našim kandidatom, zlozna ki imajo namen preslepti volilce. To ie naitnoma naravna prikazen, da se klerikalci in komu- nisti hote naših sodrugov, ker jih poznajo že iz dosedanjega njihovega resnega delovanja pri katerem so naitnorednele zastopali interes ljudstva. Čenprav so bili v naitn- manjšini in sicer z uspehom. Ne- vnetlive zastupali so ei pridobili vla- sti v socialnem delu ob postanju naše države se. A. Kristan A. Pre- celuh in drugi. Ni da bi govorili o E. Kristanu, ki le duševni oče so- cializma v Sloveniji mi-li zedine- nja balkanskih jugoslovancev v re- publicansko zvezo in ki bo tudi v hodoče naš naitveliki soholevnik za socializem.

Program socialne demokracije poznamo. O programu smo že mno- go govorili o delu in o osebah, ki naj ta program zastopajo v konsti- tuenti, na prav malo ker nismo radi osebnosti če bi nas ne silili ova- bi boi nasprotikov k temu. Zaved- ni volilci ki poznajo delo naše stranke in naših kandidatov se lahko zaneso, da bodo mžie ki so doslej delali za socializem delali tudi v hodoče tako zastopale tak- ko s ponosom naitnoma na njih delo in na to, kaj so že hoteli nait- viti na so imi liori alci liberalci in komunisti naitnoredi.

Rezne socialne reforme nešte- to mezdilnih novani v priilog delav- stva naitnovele plač rudarim in železnarjem osesumit delavni, delavske zbornice naitnoredovne ob- raznih naitnovele uvedba naitnovele- nice za delo, brezposelnostna podpora, reaktviranje zavzračovalice proti nezgodem naitnovele zavod za za- sebnost nastavljenec, naitnovele in- validov kolikor je bilo možno, z- noslovati od države vse to in še čenromno drugova dela v Ljubljani in v Belgradu so onarvili naši so- drugi naitnovele se na naše trnje strokovne in naitnovele naitnovele. Ko le na komunistem na liori- al-

nem ščuvanju naitnovele razprati naitnovele organizacije so se naitnovele s- drugi mo- ral omešiti v zahtevah. In tako le rrišlo da nam danes z ene strani oblikbna buržuazija vse sladkosti na volilnih shodih, ko na pride v Belgrad na sklena zakon o redu in delu, s katerim hoče zatreti de- lavsko gibanje. Ravnotako zlozna so ravnanja klerikalci naitnovele re- formi ker se hote za velika cerkve- na naitnovele.

Socialna demokracija ie imela na tudi obsežen vospodarski program da bi se dvlenila naša industrija, in kaj so napravili v Belgradu kleri- kalci radikalc in liberalci? Prodali so že mnoge jugoslovanskih ze- motilskih zakladov industrije in lesa tujcem namesto da bi z naitnovele sami blagostanje. Prodali so vse na smešno nizkih cenah, in pri nas se industrija ne more razviti de- lavstvo mora s trehnam za kru- nom har hi vsena ne hjo treha, če bi komunisti s pomočio klerikalcev ne bili izirali delavskih organiza- cij — kapitalistom.

Socialna demokracija ni delala le velikonotno. Tudi v podrebnih delu sta se vedno nahajala v prvih vrstah ss Mheve in Tolan. Oba naitnovele delavstvo ljubljanske občine in vse strokovno organizirano de- lavstvo na Sloveniji. Sicer naitnovele učarili in tudi drugo delavstvo po- zna s Konec in le naitnovele naitnovele storil za železnice in socializem, če ni možno več le trnu krva la- trizanstvo komunistov, ki so delo naitnovele in železnice zaneliali v znano stavko daci smo mi svarili naitnovele in s tem razdelali tudi or- ganizacijo.

Med kandidati imamo sodruge dr. Koruna Golubica Uradnika Koruna Bernota Pinterja Udeveca. Pčinina in mnoge druge sodrugev ki eicer platem organiziranega de- lavstva osebo niso naitnovele znani za katere na prevzema naš stranki zbor ki se ie vrši v Celni, po- močno odgovornost da bodo delali v zmislu programa za industrijski in kmetijski proletarijat. O delu našega dosedanjega zastopstva v Narodnem predstavništvu smo itak že sproti poročali. Vsi naši možie, ki so bili tam (ss. A. Kristan M. Cohal J. Konec dr. Lončar in dr. M. Korun) so tam z vsa enerivio zastopali in- terese proletarijata in z naitnovele li- sim nastanem tudi naitnovele še večio svetlo kot in imamo.

V dno srca smo naitnovele da ie naš program na naših kandida- lih kar naitnovele zastopnan. To ho dola- zata tudi hodočnost. Dolžnost vo- litcev na ie da naitnovele komuniste- ne slenarje da pozeno li rikalne in liberalne blinavce ki naitnovele maske na obrazu in laž na jeziku ter od- dajo na dan volitev svoje glasove kandidatim socialne demokracije, ker kakor dokazuje dosedanja zgo- dovinna naše države so to res možio dela v hoiu za osvoboditev našega naroda. Nihče naj ne pozabi na vo- litve, ker bi s tem škodovali sebi in proletarijatu sloh.

Državni uradnikem v premislek.

Liberalci hočeio rešiti svojo no- tanlatočo se barko s kandidatu- ro profesorja Reisnerja, ki naj privabi liberalcem še to pol glasove držav- nih uradnikov.

Poznamo g. prof. Reisnerja kot resnega in poštenega moža zato se v resnici ne moremo dovoliti naču- diti da ie dal baš on propali liberal- ni stranki svoje ime, ki naj služi za vabo nerazsodnim ljudem, izvoljen itak ne bo.

Kaj so liberalci? Oziroma vpra- šajmo naitnovele, kaj ie JDS kajti li- beralci so ie popolnoma brezpo-

membni privesek JDS, kole težisce ie doli na Balkanu JDS ie skupina naitnovele strank strancie sku- pin in posameznikov. Združila ih ie vlanj zgolj opozicija proti vladajo- čim staroradikalcem. To ie stranka brez naitnovele programa brez vsake vodilne ideje držilo ih sku- pai ie velike banke in drugi denar- ni močotci ki bogato zalagajo ni- hove strankarske blaginje da za- stopajo in branijo koristi našega ve- lekaptala. Nihovi generali so razni Pribičevići, Davidoviči, Marinkoviči itd., lastniki ogromnih bogastev in

upravni svetniki neštevilnih bank. Zasedajo ie en cli, kar se ie jav- no videlo v zadnjih dveh letih to e interes velekapitala, veletrgarcev, veleindustrije. Dokaz: vehementni boi pri sestavi sedanje koalicijske vlade za prost izvoz svobodna tr- govina ki ie ie vpeljal dr. Korošec na pritisk JDS in valutna »reforma« 4.1. ki so lo diktrali srbski JDS sarski bankirji.

JDS ie stranka, ki živi in nade s korupcio. Tenka nlasti velekapita- listov ne more živeti in vladati brez korupcije brez nasilstva zato ie seveda popolnoma izključeno da bi možla biti dostopna ta stranka za kako moderno socialno politično za- konodato in na čisto nekorumpira- no unravo. JDS mora imeti uradni- štvo v svojih rokah sicer nade vsa stranka isto uro, ko izvubi dikrat nad uradničtvom. Naravnost smeš- no ie tedaj če kdo misli da ho JDS »rešila« uradniško vprašanje. Da, rešila va bo, a kako?

Vpeljala bi pri nas urbiško urad- niško programiko, glasom katere se lahko vrže dr. uradnika vsako uro na cesto z družino vred če brez- pogočno ne narira vladajoči klčki. Uradnike bi nastavljali in odstav- ljali različni Rihnikarji in podobno korifeje.

Tako ie torej z uradničtvom in z JDS.

Sedaj na naši liberalčki, ki so se tudi prekrstili v JDS, v naitnovele slučnu znati dobiti 3 mandate. Pa recimo da bi bil tudi izvoljen prof. Reisner. Mož gotovo popolnoma pošteno mšli. Predstavila mo si to- rei sedaj da ho prišel prof. Reisner v »demokratski klub« v Belgradu. Tam bo v svojem svetem navdu- šenju stonil na katedri in iznove- voril o uradniškem vprašanju. Ze vidimo njegovo nesmrtno blamažo, kajti idealni naitnovele ni pomislil da delajo JDS sarsko politiko različni Pribičevići in Marinkoviči ne na profesor Reisner. Možu ne bodo pu- stili govoriti niti v klubu ka šele v parlamentu. Prizor ho nrecet po- doben onemu, ko ho izpovedoval dr. Tavčar o naitnovele valutni re- formi, ki ie oblikbna sedaj na »Slov. Narodu« in ljubljanskih postilnah.

Z eno besedo: uradništvo b- iz- ročalo svoio usodo v roke vo- likovom, če bi glasovalo za JDS. — Premisljite ie namreč treba, da se danes glasuje za stranke ne na se osebe. Prof. Reisner ie lahko nait- večji prijatelj uradništva to mu radi tudi verjamemo kaj ie sam uradnik, jasno kot beli dan na ie da ie stran- ka v katero ie posnad profesor za- šel bo nerodnosti in iz naitnovele, naitnovele sovražnica take rešitve uradniškega vprašanja, kakor si io naš uradnik želi.

Pred veliko odločitvijo stoji dan- es državno uradništvo. Vabijo ga v svoje vrste vse stranke čenprav niso storile doslej zani absolutno ni- česar razum tega da se v svojem demokratizmu kruto preganjale vo- dline funkcionarie uradniških orga- nizacij.

S kom naj voli torej uradnik?

O liberalcih smo že povedali svoje mnenje. O klerikalcih in komunistih ni treba izehliati besed, kajti ti dve za uradnika niti v poštev ne prihajata saj ie več kot jasno, da uradnik ne ho voliti mož, ki bi va spravili na eni stran v odvisnost kaplanov in klerikalnih kmetov, na drugi strani na odvisnost različnih Zorgov, Perdanov, Lemežev itd.

Preostajata torej edino ie dve stranki med katerimi ima volir dr- žavni uradnik, to ie Narodni soci- alna stranka in socialno demokrats- na stranka.

Narodni socialisti znajo dobiti, pri naitnovele kalkulaciji en mandat. Kaj nai torej doseže ta revež v nar- lamentu za uradništvo, ko na ne more vložiti niti naitnovele in-

terne lacije, za katero je treba 20 bodov.

Osiare torej le socialno demokratska stranka. Kako si predstavlja ona rešitev uradniškega vrašanja?

Socialisti pravimo, in to smo po vedali onetovano da bodi uradniški popolnoma neodvisen od vladalčih strank. On ima vršiti v svojem uradu vestno in nepristransko svoje dolžnosti, izven urada je na svobodni državljan, kakor vsi drugi. Vse to naj mu garantira bodoča pragmatika. Kot temelj za to se mora vzeti avstrijska, pragmatika s primestnimi reformami, ki odgovarjajo modernim zahtevam demokratizma. Uradnik ne sme biti odvisen od milosti različnih Ribnikarjev, Zorogov, Zebotov ali pa Deržičev. Uradniške družine ne smejo dan za dnevom trenetati pod strašnim Damoklovim mečem, da požene vladajoča politična klika očeta na cesto kar je danes ideal JDS sariev in staroradikalcev ter z njimi na življenje in smrt zvezanih klerikalcev, ki so se posluževali te metode že pod Sušteršičem. Kvalifikacija ne sme biti — strankina izkaznica, ki le posreda danes klerikalcem in liberalcem edino merodajna.

In smotni položaj uradništva? Tudi o tem je naša stranka že onetovano izpregovorila resno besedo. Stojimo na stališču, da mora biti uradnik plačan tako, da bo lahko pošteno in stanu primerno preživel in oblačil sebe in svojo družino. Ne zahtevamo tega le kot dosledni zagovorniki socialne pravičnosti, ampak tudi v interesu države, ker vemo, da bomo le na ta način preprečili korupcijo v uravi, ki bi bila smrt za državo. Da stojimo na tem stališču dosledno, je najboljši dokaz, da je bila edina poštena regulacija uradniških prejemkov izbojevanja lanske zimo na ultimatim naših ministrov. Šef prof. Reiserneve stranke Davidovič se je tedaj do zadnjega upiral za tedanje prilike uradniški regulaciji in javno rekel, da si lahko uradnik zasluži tudi pod roko marsikakega z drugimi besedami, da se da lahko podkupiti. Kaj misli prof. Reiser, da by on ugal Davidoviča? Smešno bi bilo to, zlasti še zato, ker poznamo sicer poštenega in resnega prof. Reiserja kot največjega strahopetca. Zakaj n. pr. ni sprejel Reiser predstavitelja uradniške organizacije? Iz samega strahu, da bi mu ne zavila prav tista stranka, na katere programu sedaj kandidira, vrtu, če bi se preveč glasno potegnili za fante uradniške pravice. Zakaj je n. pr. splošno v najkriticnejših dnevih prav neumnško nebežnil z viševja šol sveta in odložil deželnohorsk mandati? Iz samega strahu! Kaj bi torej dosegel prof. Reiser v svoji stranki za uradništvo, je torej jasno.

Iz vsega navedenega torej jasno sledi da more državni uradnik glasovati pri volitvah izključno le za socialno demokratsko stranko, ki ima v svojem programu resno in pošteno rešitev uradniškega vrašanja. Ali ga bo na tudi izbojevala? Ne trdimo da bomo izšli že iz teh volitev kot vladajoča stranka, pač pa na jasno da bomo v Beogradu precej precej močni. Pa vzemimo, da bo JDS močnejša, kar je na seveda še silno problematično. Vključno imamo in bomo imeli mi neprimerno večjo moč, kajti za nami stoji stotisoči silno organizirani delavci, ki bodo znali in morali dati naši rešitvi uradniških zahtev precej drugačen novdarek, nego prof. Reiserin različni Davidoviči, Marinkoviči in podobne korifeje, ki žive in nadejo s korumpiranim in zaslužnim uradnim. V rokah naših uradnikov je torej, ali hočemo sodelati pomoč silno organiziranih stotisočev, ki predstavljajo danes državo v državi, ali jo odklonimo. Roka roko mišja pravi pregovor, kakor ti meni, tako jaz tebi. Jasno je, da delavstvo ne bo niti svoje močne roke v pomoč onemu, ki le pomagal v najkritičnejšem trenutku reševati notranjost, se harko največjemu delavskemu sovražniku to je velekapitalizmu. Koliko nalizirateljica zastopnica je JDS, v katero je žal bog zašel tudi prof. Reiser.

In končno, kam spada danes uradnik na svojem socialnem stališču? V stranko veržnikov, veterogovcev, bankirjev, veleindustrijev in veleazurcev? Vnašate doma svoje prežebane otroke in sestrančano ženo, na dohite odzgovor. Vladalčna klerikalno-liberalna gospodarska je nahnla med proletarce vseh proletarcev saj le danes akademsko izobražen uradnik slabše plačan

nego zadnji ročni delavec, ki si je priboril s svojo strokovno, politično in gospodarsko organizacijo vendarle vsaj nekaj. O nižjih nastavitvenih niti ne govorimo.

Med dvema možema bo tedaj voliti državnim uradnikom, med prof. Reiserjem in sodr. Prepeluhom. Oba sta prehodila dolgo in križovo pot državnega uradnika, sodr. Prepeluh še v neprimerno večji meri, kajti on je začel najnižje in se le prebil dalje le vsled svojih velikih zmoglosti in desetletnega vztrajnega dela, med tem ko je prof. Reiser že razmeroma visoko začel. S kom bomo šli? Po vsem povedanem je

Agitirajte od osebe do osebe, od hiše do hiše! Nihče ne sme ostati doma!

Ustava in narodno zdravje.

Naša država je pred ustavotvorno skupščino. Dočim meščanske stranke, slepe za evolucijo družbe, zelo malo mislijo na zidanje prvih državnih temeljev, dočim naši vsajeni komunisti, zaslepljeni z revolucijo, hočejo samo rušiti, a ne pomislijo na posledice, zahtevamo mi, socialni demokrati sezidanje nove države. Demokratično urejena država ne more v današnjih razmerah dvigniti blagostanja ljudskih množic. Država se mora prilagoditi novim pogojem, katere ji nudi družabni razvoj. Ona mora današnje probleme razumeti in zahtevati njihovo rešitev. Nova država mora postati socialistična. Samo tako more ubežati propadu in ljudske množice rešiti meščanskih vojn in tresov. Kajti samo na ta način se bo država prilagodila za socialne reforme v zmislu družabnega razvoja, v pravcu socializma.

Zaradi tega tudi ustava ne more ostati ona, kar je bila. Ona ne more vsebovati samo politična jamstva za državljane; postati mora regulator družabnih odnosov med člani družabne edince. Ustava mora zagotoviti ne samo politično dolžnost in pravice državljanov, ampak zavarovati tudi svobodo in pravo življenja članom družbe. Ustava mora postati vrhovni socialni zakon socializirane države.

Narod je glavni činitelj v državi. Moč in bogastvo države imata svoj izvor samo v širokih množicah kmetov in delavcev. Za varstvo mej ni potrebna vojska, nego zdrav in močan narod, ki se normalno razmnožuje in razvija. Za bogastvo države ni potrebno zlato, nego so potrebne močne roke poljedelcev in delavcev, ki bodo iz zemlje in sirovin ustvarili blagostanje in bogastvo. Cim več bo zavaroval in močnih mišic, toliko večje bo narodo, o bogastvo. Ali v demokratični in absolutistični državi se to bogastvo ni razdelilo med narodom, ki ga je napravil, temveč se ga je zadržalo v rokah velikih industrijskih, poljedelskih in finančnih kapitalistov. Delavci in kmetje so imeli pravico do dela, a niso imeli pravice do plodov svojega dela. Zahtevamo, da vse panoge dejavnosti, ki so splošnega družabnega značaja in katerih razvoj dovoljuje reformo, preidejo v last celokupne družabne, odnosno državne zajednice.

Država ne sme dopustiti, da se stvari še nadalje razvijajo tako, kot so se razvijale do sedaj, če ne želi propada skupnosti in družabne nesreče. Ona mora razmišljati o teh problemih. Toda država mora še več. Ona mora skrbeti, da bo narod zdrav in močan, da številno raste, da se pravilno razvija telesno in duševno. Ona mora prevzeti nase skrb narodnega razvoja, čim bolj narodovega zdravja in skrb varovanja pred boleznimi. Z eno besedo socialistična država mora slušati glas socialne higijene in medicine in prejeti njene zahteve. Socialistična država mora postati higijenična država. To je ledro stvari.

Konzervativni teoretiki, ozkih jurističnih nazorov, Lorejo govoriti karkoli hočejo o ustavi in državnem pravu. Družba ni mrtev fosil, nego živ organizem. Pravo ne menja du-

za državnega uradnika ena sama pot, to je s socialno demokratično stranko. Prof. Reiserja moramo pustiti na cedilu z obžalovanjem da je posodil svoje ime nalkorutnejši in nalkorakcionarnejši stranki naše države, zavedamo se namreč dobro, da to pot ne vidimo oseb, ampak stranke. V JDS spadajo mesarii, birtije, veletrgovci in bankirji s svojim finičnim dr. Tavčariem na čelu, ki je danes največji reakcionar in največji nasprotnik modernih socialnih zahtev v Sloveniji. Državni uradniki bomo volili Prepeluha.

P. S. državni uradnik.

žab... odnošajev nego je obratno: z družabnim razvojem se menjavajo pravne in zakonske norme. Ravno tako je z ustavo in državo. Ustava ne more več ostati v omrežju starega državnega prava. Ona mora stopiti na polje socialne delavnosti in ureditve socialnih odnosov. Država ne more več ostati tako ozka politična zajednica. Ona ne more več s političnimi ustanovami braniti pravice buržuaznega kapitalizma, nego mora s socialnimi ustanovami štiti in čuvati pravice vseh članov zajednice do zdravega in higijeničnega življenja.

Ustava garantira državi, om politične pravice, podanikom predpisuje dolžnosti napram državi: da spoštujejo lastnino, služijo volake, plačajo davek, se pokoravajo zakonom itd. Današnje družabne razmere zahtevajo več: Ustava mora garantirati vsakemu članu enote minimum, ki je en za ohranitev zdravega telesa, ona more zagotoviti vsem državljanom pravico do vsega varstva in higijenske mere za zdravo življenje. Država mora razumeti vse družabne odnose in novonastale okoliščine primerno poduzeti korake.

In tako se javlja nujna potreba, da v ustavo pridejo tudi odredbe za narodovo zdravje. Kakor v ustavi osnovne zakonske odredbe za vojsko, sodstvo, prosveto, vero, delavnost itd., ravnotako mora vsebovati tudi osnovne zdravstvene zakonske mere. Ustava mora dočeti: dvigovanje naroda z ozirom na jasno-higijenska načela, izvršitev higijenskih zaščitnih mer po celi državi, varstvo in boj zoper bolezni, brezplačno zdravljenje in osnove ustanov za zdravljenje, socializacijo zdravniške in skarniške kakor tudi celokupne zdravstvene službe in osnove strokovnih šol.

Ustava mora zagotoviti vsakemu članu državne enote pravico do najširše družabne zaščite zdravja. Vsak član mora imeti v naši državi vse pravice do mer za boj in zaščito zoper vse pojave in širjenje bolezni, do zdravljenja v slučaju obolenja. S posebnim zakonom se mora urediti dela za razvoj in povzdigo naroda v zmislu rasne higijene. Ustanavljanje šol za poučevanje strokovnega osebja, ustanavljanje ustanov za raziskovanje zdravstvenih razmer v narodu ko tudi za raziskovanje in proučevanje bolezni, ustanavljanje zavodov in bolnic za zdravljenje in boj zoper bolezni kakor tudi zavodov za raziskovanje in pripravljanje serumov in zdravil ne sme biti predmet privatnih kapitalističnih podjetnikov. Vse te ustanove semoraj socializirati. S posebnim zakonom naj se določi natančna izvršitev socializacije celokupne zdravstvene službe ravnotako z zakonom naj se uredi tudi odnošaji samopravnih oblasti in zasebnih dobroteljskih društev v zdravstvenem vrašanju.

To so osnove zdravstvenega prava vsakega državljanca. Te mora ustava zagotoviti. Mi nočemo ustave samo političnih garancij. Mi zahtevamo ustavo socialnih reform.

Dr. Štefan Z. Ivanič.

Klerikalnega kandidata dr. Gosarja afera.

Kot učenec jezuitov skuša klerikalni kandidat dr. Gosar utaliti senzacionalno afero, v katero je zantečen vojaško sodišče, da je svoječasto prevrnilo zaradi zločina po 8-11 85. kaz. zak. zaradi izdatstva. Po tem paragrafu preme sodni 20 letno robilo. Vojaško sodišče te akt odstopilo ljubljanskemu deželnemu sodišču. Dr. Gosar pravi

v »Slovenca«, da ne teče proti nemu nikakazenska preiskava. Kakor smo informirani, ima akt že preiskovalni sodnik, kateremu je večer državno pravdživo dostojna akt v nadaljnje postopanje.

Kdor je kot laven mandatar podkralj, to ni splošno za državne poslanca. Jakob Bole žan kluba občinskih svetovalec IDS v Ljubliani pravi, da je Engelbert Franchetti občinski svetovalec in kandidat IDS v Ljubliani tak,

V nedeljo mora vse na volišče! Nihče ne bo klican! Za socialiste velja volilna dolžnost!

Telegrami.

JUGOSLOVANSKI - ITALIJANSKI SPORAZUM.

Beograd, 24. Razen sporazuma glede jadranskega morja in zapadnih mej so objavile »Službene Novine« tudi pogodbo glede diplomatskega sporazuma z Italijo, ki je bil tudi sklenjen v Rapallu in je že ratificiran. Ta pogodba gre v prvi vrsti za to, da nazita obe državi na to da bosta Avstrija in Madžarska striktno izvršili mirovne pogoje, da se razbije protidržavni program, ki se iz teh držav razvija proti nam in Italiji.

KOVANI DROBIŽ.

Beograd, 24. Minister za finance je določil komisijo, ki ima nalogo, prevzeti kovani drobiži, ki se izdeluje v dunajski kovalnici denaria. Komisija bo tudi odnatovala na Dunaj, odkoder bo začela odpošiljati novi drobiži v določenih množinah v posamezne pokrajine. Vrednost novega kovane drobiža znaša 30 milijonov dinarjev.

KRIZA V ALBANII.

Skadar, 23. Radi razkola v tiranski vladi in nesloge celokupne vlade z namestniki je nastala v albanski državni upravi zelo resna kriza. Kabinet je podal ostavko, ter je novo vlado sestavil Elia beg Vrioi. Vzrok razkola v vrhovni albanski upravi so zelo mnogovrstni. Glavni so nastojni: 1. Pomohamedenstvo albanske uprave, ki noče priznati kristianov. 2. Vznostavitev kreira Wieda, ki goji resne namene. 3. Volitve v skupščino, ki jih neče priznati inteligenca.

RAZOROŽITEV BOLGARSKA.

Beograd, 23. Iz Sofije poročajo: S 1. decembrom bodo odnuščeni iz službe vsi častniki, podčastniki in volaki kolikor jih je preko števila, določene v neuilski pogodbi. Finančni minister je objavil da bodo z navedenim dnem ustavljeni vsi krediti ki presevajo vsoto za vzdrževanje vojske 20.000 volakov.

MEDNARODNI KONGRES STROKOVNIH ORGANIZACIJ.

London, 24. Mednarodni kongres strokovnih organizacij se sredi predlog, v katerem nastopa proti temu da bi se nadaljeval vojaški in gospodarski boj proti Rusiji, in izjavlja da se bo ohranilo strokovnih organizacij v boju proti reakciji, posiljevalo splošne stavke mednarodnega bojkota in drugih uspešnih sredstev.

RUSKO - UKRAJINSKO BOJIŠČE.

Moskva, 24. Vojno poročilo od 23. t. m.: Na severni fronti vlada mir. Na zapadni fronti smo zavzeli pri Stryku novo postojanko. Pri Mosvru smo obkolili ostanke Balahovičeve armade. V smeri proti Staromu Konstantinovu napredujemo. Naše čete so s smelimi nanadom porazile zadnje straže armade hetmana Petliure in osvojele mesto Volčisk. Čete hetmana Petliure beže čez mejo, kjer jih Poljaki razorožujejo. Na ostalih frontah mir.

RESEN POLOŽAJ V DUBLINU.

Dublin, 24. Prošlo noč sta zaprla vojaštvo in policija vse dohode ki vodijo v Dublin. Vozovi in potniki so bili preiskani, nihče ni smel stopiti v mesto. Izvedenih je bilo mnogo hišnih preiskav.

HARDINGOV PROGRAM.

Pariz, 24. »Chicago Tribune« poroča da Wilsonovemu miru nasproti republikanci zahtevajo od Hardinga izvedbo, tako radikalnega programa, in sicer: Popolno odklonitev versailleske pogodbe; ločitev Zedinjenih držav od entente v kolikor pride v poštev izvedba premancem naloženih mirovnihih pogojev; vzpostavitev mirneva stanja z živimi sovražniki po preprosti izjavi kongresa in pozivanja z Nemci in Avstrijo glede priateljskih pogodb.

RAZNE VESTI.

Beograd, 23. Glavna kontrola v Beogradu je ustanovila svoje odseke v Novem Sadu, Velikem Bečkereku, Pančevu in pri carinarnici v Zagrebu. Ti odseki bodo pričeli z delom v kratkem.

Beograd, 23. Ravateljstvo državnih železnice je odredilo, da poslanci nimajo pravice do brezplačne vožnje na ekspresnih vlakih, temveč samo na brzovlakih.

Beograd, 23. Iz Nikšića poročajo: Veliko komunistično skupščino, ki jo je sklical dosedanjil konzul razkralja Nikole v Pragi Lazar Gjurovič je organizirana omladina razglašala ter nato manifestirala po mestu. Nekateri so hoteli komunističnega agenta linčati, pa ga je rešila policija s svojim posredovanjem.

Klerikalne propalice.

Za časa vojske je bilo. Avstrijski cesar je potreboval volakov, a še bolj prievančev za vojni službo. Eden največarnejših in najbolj brezvestnih vojni prievančev in kmečki oduhni prve vrste je bil veliki klerikalec. Vehovec iz Žužemberka. Ko bi bil on drl in tlačil in na vojsko gonil samo kmete, bi se skoro gotovo ne bilo niti izvedelo za njegove strahote in grozodetstva s katerimi je ta zverinski človek trinitil ubogo kmečko ralo pod zaščito svojih možganih klerikalnih protektorijev. Ker se je bil na snrval ta človek tudi nad notara Carlja v Žužemberku, torej nad gosposko ki pozna nastave in ki si je znal na podlagi svoje pravnega znanja poiskati no vojski tudi primerno zadostjenje pri sodnih torih pri popolnoma neodvisni in nepristranski oblasti je končno le sam radel v jamo, katero je kopal drugim.

Žalibog, mi ne moremo objaviti celoga procesa in iznovedi vseh priči ki odkrivajo nezastisljavo zlobo, nego tega klerikalnega prvaka od dca. Mi se moramo zato omejit le na kratek del nemelivne razsode, izrečene od neodvisnega sodnika na podlagi iznovedi zapriseženih priči.

Zadnji odstavek razsode s katero je žužemberški klerikalni pravak moralno ubit in uničen v obeh vseh poštenih ljudi za vedno, so glasili:

In kar moremo reči takemu človeku, ki ima tako srce, da toliko nepravilnosti in toliko gorja povzroči, kakor le dokazno gradivo poročala?

Z mirnim srcem lahko trdimo, da ta tak človek moralno manifestira moralca.

Boljšega nazivanja ne zasluži niti po človeški nameti, niti po kazenskih postavah.

Sicer pa se je zasebni obtožitelj sam sebe najlepše karakteriziral, ko se je izrazil napram priči, nadoficijski terjeto, da je hudič v Štembrievci gostilni v Kandiji na rekel, takole: se mi priči:

»Jaz sem hudič...«

Jaz sem hudič, kdor se meni zameri, ga uničim, kar je potrdil priča Škrli.

Na podlagi teh razmotiranih in nepristranskih razsodov napravljena

Okrajno sodišče v Novem mestu.

odd III.

dne 15. januarja 1920.

Avsec I. r.

Vsak namenjen resen in dostojen človek, ki se ni izobčil zadnje trohice srca, bi se bil takega človeka otresele enkrat za vselej.

Toda naši klerikaleci so drugačni. Klerikalno glavno glasilo za kmeto »Domoljub«, je zapisal:

»Gospod Vehovec odkar Vas je sodišče sooznalo za moralno pronačeno, Vas še bolj časti...«

Mi dobro vemo, da političen bot ne poraga tesnih prs in ozkih ozirav in tenkočutnih namislehov, ampak da se utegnejo klerikalci spoznaviti do take izlave, tega tudi mi nismo pričakovali od njih, katerim metode njihovega boja niso ravno neznane. Takega omalovaževanja javne oblasti in takega cinizma v cenitvi javnega mnenja ne pozna svet nikdar. Klerikalna vlada pravo zaupanje do nepristranskih sodišč in soščevanja do javne morale!

Vsega tega so se klerikalci kakor izveda popolnoma odrekli. Kaj pravo, kaj morala, kaj sodišče — mi smo, ki vladamo brez ozira na desno ali na levo!

Volitci ali morete dati takji stranki 28. novembra svoje glasove? Ne in stokrat ne!

Ven iz našega političnega življenja s takimi moralnimi propalicami!

Klerikalcem — huda nredek!

V svojih časopisih nanašajo nesramnešče socialne demokratice. Delavci! Kmetje! Obrtniki! Na delo šo teh par dni, da bo 28. t. m. značga popolna!

Črni preroki — klerikalci

lazijo med kmetskim in delavskim ljudstvom, širijo laži in delajo velikanske obljube, katerih ne morejo nikdar izpolniti!

Črni preroki — klerikalci

so kričali l. 1914:
„Živijo vojska, živijo cesar!“

Črni preroki — klerikalci

so s prižnic agitirali za
vojno posojilo,
ki je danes brez vrednosti in so tako spravili kmete ob tisoče premoženja.

Črni preroki — klerikalci

so glasovali v parlamentu
za nove davke
in njihov vodja, minister dr. Korošec je podpisal dotični zakon.

Črni preroki — klerikalci

so vam zamenjali
štiri krone za en dinar.

Črni preroki — klerikalci

so dali v Ljubljani
streljati na delavstvo
in nedolžne krvi še danes niso sprali s svojih omadeževanih rok!

Črni preroki — klerikalci

so dvakrat zaporedoma
povišali železniške tarife.

Črni preroki — klerikalci

so s povišanjem železniških tarifov in s povišanjem carine
zakrivili draginjo.

Črni preroki — klerikalci

so prepredili, da kmet in delavec ne dobita zemlje zastonj, ker so se
uprli agrarni reformi,
da bogati škofje obdrže svoja velika posestva.

Črni preroki — klerikalci

so Vas leta 1918 farbali, da so republikanci, v resnici so pa
proti republiki,
ker jim tako komandira rimska oblast.

Kdor je proti vojski, proti kapitalistom in veleposestnikom, proti oderuhom in klerikalnim pijavkam, ta bo volil 28. novembra

socijalno-demokratsko listo

in bo spustil volilno kroglico: v Ljubljani: v četrto škrinjico, na Kranjskem: v šesto škrinjico, na Štajerskem: v četrto škrinjico.

Volite socijal-demokratsko!

Odločitev je blizu. Še par dni in volilci bodo odločili sami ali hočejo, da se odpravi ves nered v državi, da se ustvarijo boljše socijalne razmere. Vsak volilec mora danes že vedeti, da se ljudstvu ponujajo z obljubami stranke, kakor so se ponujale pred vojno in ki so povzročile s svojim sovražnim delom ljudstvu s vojnem ogromno bedo v vojno in s po-volnim gospodarstvom. Zavedni in premišljeni volilci imajo doveti iere z usodo ljudstva. Uvidijo in občutijo, da je vse pridobitve, ki jih imajo danes ljudski sloil, priborila v neizprosni boju le so-cialnodemokratska stranka v težkem boju z nasprotnimi strankami, ki danes govore enako hinavsko kakor prej vedno o socialnem čute-

bo glasoval za meščanske stranke ali komuniste pri volitvi, ta bo oslabil moč socijalne demokracije, povzročil, da dobimo slabo ustavo, ki bo prikrojena v zatiranje vseh de-lov in stoev, delavstva, uradništva, obrtništva in majega posestnika.

V interesu svojem, glasujte povsod za socijalno demokratično stranko, ki je edina ljudska, delav-ska stranka, zastopnica vseh trpe-čih in zatiranih. Nasi kandidati so:

Za volilni okraj Ljubljana:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljub-ljana.
2. Albin Prepeluh, publicist, Ljubljana.
3. Ignacij Mihevc, strokovni taj-nik, Ljubljana.
4. Josip Udovč, železničar, Ljub-ljana.

Za volilni okraj kranjski:

1. Etbin Kr. stan, pisatelj, Ljub-ljana.
2. Anton Kristan, ravnatelj, Ljub-ljana.
3. Ivan Tokan, strokovni tajnik, Ljubljana.
4. Josip Pintar, žel. skladiščnik in posestnik Jesenice - Kranjska gora.
5. Jožef Košir, posestnik, Gozd pri Trzinu.
6. Karol Mršek, posestnik, Rav-nik pri Cirknici.
7. Andrej Pčinin, železničar, Ra-deče.
8. Janez Kerbavec, posestnik Gradec, Bela Kraina.
9. Vencel Matavašič, dimnikar, Vrhnika.
10. Josip Ravnik, železničar, Se-lo pri Mostah.
11. Franc Krell, posestnik, Virje pri Medvođah.
12. Ivan Bedina, čevliar v Tr-ziču.

- II.
1. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana.
2. dr. Ljudevit Perič, odv. konci-pist, Ljubljana.
3. dr. Anton Sagadin, ravnatelj Nezgodne zavarovalnice, Ljubljana.

Namestniki:

1. Stanko Likar, koncipist, Ljub-ljana.
2. Vinko Zorc, uradnik, Ljub-ljana.
3. dr. Milan Korun, odvetnik, Ljubljana.

Za volilni okraj štajerski:

1. Etbin Kristan, pisatelj, Ljub-ljana.
2. Filip Kisovar, bivši rudarski tajnik in mali posestnik v Rogozi.
3. Jožef Kopač, zasebni uradnik, železničarski tajnik in begunec, Ljubljana.
4. Rudolf Gotlih, uradnik in be-gunec, Ljubljana.
5. Ivan Krušč, rudar v Trbov-ljah.
6. Franc Koren, pekovski moj-ster v Celju.
7. Ferdinand Valenčak, rudar, Velenje.
8. Ivan Holnik, predsednik stro-kovne komisije v Mariboru.
9. Franc Hočnik, rudar v Lešah na Koroškem.
10. Franc Postrak, stroleводja v Mariboru.
11. Matija Babier, posestnik v Spodnji Polskavi.
12. Alojzij Leskošek, tajnik stro-kovne komisije in vojni invalid v Celju.
13. Ivan Šegula, železničarski mi-zar v Ptuj.
14. Peter Rols, viničar pri Sveti Marijeti.
15. Simon Škerlovnik, delovodja v Ribnici na Pohorju.
16. Anton Podpečan, posestnik v Lubnem v Zg. Savinski dolini.

II.

1. dr. Milan Korun, odvetnik, Ljubljana.
2. Zvonimir Bernot, zasebni uradnik, Ljubljana.
3. dr. Anton Mrak, komisar, Ljubljana.
4. dr. Celestin Jelenec, odvetnik, Ljubljana.
5. F. Uratnik, zasebni uradnik, Ljubljana.

Namestniki:

1. dr. Fran Petrič, absolviran ju-rist, Ljubljana.
2. Slavko Likar, koncipist, Ljub-ljana.
3. dr. Ljudevit Perič, odvetniški kandidat, Ljubljana.
4. dr. Anton Sagadin, ravnatelj Nezgodne zavarovalnice, Ljubljana.
5. Vinko Zorc, uradnik, Ljub-ljana.

Ameriški delavec, slovenski rojak, delavcem v domovini k volitvam.

Cicero Illinois, 28. okt.
(Odlomek iz pisma.)

... Svetovna vojna nam je prime-sla marsikako razočaranje, med te-mi pri nas v Ameriki tudi splošno prvinčino. V enem oziru bi bila promocija. V enem oziru bi bila seba delavski razred, venkeza do-mena, ko bi se v resnici tudi izvrše-vana, toda danes ravno delavstvo boji prične, kakor kdaj poprej, in danes je toliko donaretegin plač tu v Ameriki, da je groza. V nekaterih industrijskih krajih kuhajo zganje skoro v vsaki misli. Seveda vianje tudatam kaksnega pri poslu in ka strogo kaznujejo. Ali vse to dosej se ni nič pomagalo. Če bi se pa pro-mična pravino izvrševana, bi bila za ameriško delavstvo venkeza do-mena, ker bi delavstvo s treznostjo klav presojalo položaj, v katerem se nahaja.

Kaj je danes res svoboda? In kdo uživa svobodo? Delavec goto-vo ne! Svoboda je na papirju in pa za bogataše in volne dobitnike, za delavca pa absolutno ne. Cene živi-lij so tu v Ameriki skoro iste ka-kor so bile za časa vojne, so sicer nekatere stvari ceneise, ali to se skoro niti ne pozna. Sedaj so na tu zaceli urizirati umelno krizo in odušcajo delavstvo kar trumoma. Načrti značijo pa je, da pri nekate-rih podjetjih delavca pri eni vrsti odušijo, pri drugi pa zopet zapo-slijo pod pogojem, da dela za 10 do 20% ceneje, tak je kapitalizem ne samo tukaj, ampak povsod! Toda upajmo, da se delavstvo predrami.

Prinotni tečen, 2. novembra, imamo volitve predsednika, nimamo dosti upanja, da bi se pri teh volitvah mnogo izpremenilo in sko-ro gotovo zmaga republikanska stranka proti demokratični. (To se je tudi zgodilo. Op. uredn.). To bo mena zadnja prememba starih strank, ker ljudstvo bo izprevidelo, da sta obe stari stranki delansko sa-mo ena stranka z dvema imenoma. Delavec in kmetie (mali kmetie) so

ustanovili že sedaj svojo stranko. Prinotne volitve bodo gotovo uru-gace izpadle, to že sedaj čutita obe-dve stari stranki, ki sta bili prisi-lieni, da sta se v nekaterih krajih že sedaj zrušili.

Tudi pri vas bodo dne 28. no-vembra volitve. Kako boste volili? Ali ste se že kaj spametovali? Ali boste volili delavsko republikansko stranko? Ali ste se spoznali, da klerikalna in fratarska liberarna stranka ne bosta nikdar nič naredili za delavstvo ozi-roma za splošnost naroda? Ali ste mogla se danes tako sieti, da ne vi-dite, da so se danes tisti klerikalci, kakor so bili pod avstrijsko vlado in da im je le za dobre masne suzbe, stolčke, razne naslove in obesne ne-da za naroda, namamne da se za delavski sloj?

Volite može iz svojih delavskih vrst in ustanovite si vlado po re-publikanski formi! Opustite tudi ti-sto nacionalistično politiko, ki da-nes koristi samo kapitalistom.

Seveda ne smete misliti, da če pride delavska vlada na krmilo, da vam bo takoj odprla vse zakladnice dobrot, ampak vedeti in zavevati se morate da bo treba hudega boja in trdega dela, da se bo sploh ustano-vila in bo zamogla klubovati vsem voharjem, ki lo bodo ovirali pri delu.

Oglejte se malo no svetu in po-glejte rusko, angleško, nemško in italijansko delavstvo, s kakimi na-pori se mora bojevati. Treba je iti korak za korakom in če hocete res uvesti demokracijo, bo treba tudi žrtve. In le delavstvo je poslanec da izvede demokracijo, ne pa kap-italizem. Dokler bodo kapitalisti go-spodarili, bodo volne in delavstvo edno bo zoget krvavelo in dalajo delo in kri.

Volite torej samo delavske kan-didate! Volite samo socijalno demo-kracijo, ki je edna prava zastopnica vsa trpečeva ljudstva!

Krščansko-socijalni blagri.

Pred dobrim mesecem so bile na Dunaju državnozbornske volitve, na katerih so zmagali krščanski »soci-alisti«. Ti so pred volitvami obeta-li ljudem vseh 7 blagrov z nebes, ako dobe večino, socijalne demo-krate pa so psovali kot največje škodljivce in zločince, češ da so oni edini krivi vsega zonia, katero tlači Nemško Avstrijo.

Sedaj je minil en mesec krščan-sko-socijalne vladavine, a glei ču-do: krščansko-socijalni blagri so iz-padli popolnoma drugače kakor so to pričakovali lačni Dunajčane.

Obetali so jim lepe, krhke peče-ne kiflice iz bele pšenične moke. Dali so pa gladnemu ljudstvu popor-noma neužitni koruzen kruh s 50 procenti koruze in zdravju škodli-

vihi koruznih lupin. Obetali so lju-dem cenejša živila — dali so jim pa sladkor za 100 procentov dražji, in niti tega ne dovolj. Obetali so izbolj-sanje prometa — ustvarili so pa na železnicahtake neznosne razmere, da je vsak dan kaka proga zaprta, ker so delavci lačni in zaradi lagote straikalo. Vrednost, denarja je pa padla tako, da se dobe 4 krone za 1 jugoslovansko, dočim mi pravimo da niti jugoslovanska krona ne po-meni bogvekad.

Tako izjedajo blagodeti krščan-sko-socijalne vladarske modrosti s katerimi bi radi osrečili tudi naše ljudstvo. Toda pri nas bo 28. no-vembra padla odločitev nekoliko drugačel

„Tržiški socialisti na begu“ in resnicoljubje „Vecernega Lista“.

Kakor čujemo, bo tekom prihod-niega tedna razpisana v Evropi sve-tovna navrada za najbolj resnicolju-ben list. Po mnenju strokovnjakov pride edino „Vec. List“ v poštev. To vam je predstavnik točneja in resničnega poročanja. Zap. se eno besedo, se pa desetkrat zlaže: a vse besede bišelo blagoslovljene roke, ki bi se morale bati laži kot hudč kržja. Kdorkoli je čital poročilo te-ga »svetovnega kluka« si je mor-al misliti: no, to so leteli, ženske so jih napodile fantie in mošje so jih pretenli: gospod župnik pa dal vse-mu svoj blagoslov, ter razkrinkal nepošteno socialiste. Morda ste bili celo Vi, gospod urednik tega mne-nja? Naj torej na kratko povem, ka-ko in kaj. Gospod župnik je prišel res v gostilno, kjer se je shod uršil, toda eno uro ali pa še več pred siočom Na Trsteniku je bil namreč nisto nedeljo sejem in harmonika, gosli in bas so imeli svoj veseli dan, pa se niso ozirali na to, da uradue v bližnji cerkvi božji namestnik, čžalosno ga je tova možakar je šel z ouso in z mesom nad godce in tui prepevala izranje. Navzoči fantie na so mu molče vrata odprli in ga nesarvili pod kap. Sluga božji pa je renčal: »Ali mislite, da se vas bo-jim?« Torej tak je bil pouk, ki ga je dal gospod socialstom. Shod je tr-pel morda eno uro. Razpoloženje je bilo sejmarsko — dobro in veselo. Pa je prišla avantgarda — Marijine

device — odevetele in ovenele, na-mazane samo v ustih tečajin. Od-prje so se zatvornice, razlanie in nevskanje razlarienih ženscin le za hih pobavilo zborovanje, ki pa se je v redu in miru in kar je glavno, uspešno završilo. Navzoči fantie in mošje so govornikoma pritrievali in z izvajani tudi popolnoma soglašali. Slednje na moram se pristaviti, da je Trstenik bila do nedavna kleri-kalna trdnjava obdana s kitaiskim žigom, kamor ni prišel drugi kot klerikalni blagonosni žarek, čegar us-pešno delo je bila svet, vojna. No, in danes zboruio v tej klerikalni trdnjavi nevarni zdrhararji-socialisti, ki hočelo ljudstvu dati pravice: ali ni to predrznost? Kaj hočelo vendar »rdečkarije? Ko so opravili socia-listi svoje delo, razdelili nad 150 le-takov in brošur, na so morali iti se-veda domov v Tržič, ne »leteli so«, kakor pravi »krščanski resnicoljub«, ker je bila noč in pa ker so žili trsteniški gospod toliko neuljud-ni, da jim niso ponudili svoje kocije. Med notjo so se ustavili pri Malemu n se okrečali s kranjsko klobaso. Pri Sv. Ani pa so imeli tudi shod, pravi »večerni List«. Tu je na go-voril in na župnike zabavljali učitelj Goršek. Gola resnica. Ta je sedel namreč lopo doma v Lešah, ker v Tržiču ne dobi radi vzornega poslo-vanja stanovaniške komisije stano-vanja, dobisnik pa je pa s svojimi blagoslovljenimi očmi videl pri Sv.

LISTEK.

Skrivnost "rumene sobe".

Francosko spisal Gaston Leroux.
(Dalie.)

— Da, ravno sem si razložil nerazumljivo galerijo! a povratek Friderika Larsana v gospodščino sobo mi je bil še nerazumljiv... Seveda, ko sem dobil v svoji sobi na miziščipalnik za daljnovidno... potem, pa tudi potem še se mi je zdela misel, da bi bil morilec Larsan, tako grozna, da sem sklenil še počakati vidnih znakov... ta misel me je preganjala in lahko bi postala pozoril, ko sem včasih tako čudno govoril o Larsanu. Najbrž nisem več podarjal njegove trdne vere tudi nisem več trdil da se moti! Govoril sem z vami o njegovem sistemu, o njegovem ničvrednem načinu. In mržnja, ki je rasla pri vas napram nolčistni, videl sem to — je rasla v

meni napram banditu, ki sem ga slutil v nem! Spomnite se: Vse to dale navidez veliko vrednosti Larsanov trditvam, prepričan sem seveda da je ta misel napačna, ki bo preslepila Friderika Larsana... in pristavil sem še z glasom, ki bi vas moral osupniti:

Toda slei ta misel Friderika Larsana v resnici? To! To! To!... Tle vzklik vas bi morali na nekaj opozoriti v teh vzklikih je odmeval ves moj sum. In kaj na je nomenito »sleiti ta misel v resnici? da ne slei ta misel njeva samega, ampak da nai slei nas! Oledal sem vas takrat v oči niste se zvonili niste razumeli... Meni je bilo to čisto prav ker do naidhe »črtnika se mi je zdel Larsan — morilec, nora misel... Toda, no naidbi »črtnika, kar mi je razložilo Larsanov povratek v sobo ed. Stangersonove ste zanazili moje veselje, mojo radost... O! dobro se na to spominjam. Tekal sem po sobi kot nor in zaklical sem vam: »Premagal bom

velikega Treda, premagam ga na način, ki ga bo pomnil! Te besede so bile že namenjene banditu. In še isreva večera, ko me je prosil gosp. Darzac, naj stražim pri sobi ed. Stangersonove, sem prav brezskrbno večerjal pri Larsanu ter nisem ukrenil nobenih priprav zato ker je bil on tukaj, pred menoj! Vsaj trikrat bi prišli na to draži prijatelji da je samo Larsan ki se ga bojim... In ko sem vam rekel, govorila sva rayno o morilčevem prirodu: O, prepričan sem, da bo Friderik Larsan to noč tukaj!...

»A nekaj je tako važnega, ki bi lahko, ki bi moralo takoj in popolnoma jasno pokazati morilca nekaj ki je tako glasno pričalo proti Frideriku Larsanu, da sva vendar prezrla, vi kakor tudi jaz!...

»Ali ste pozabili na Larsanovo palico?...

»Da vsakdo, ki zna pravilno sklepati je moral sumiti Larsana, in vsakdo, ki zna pravilno opazovati, bi moral priti do enakega zaključka.

»Ne malo sem se čudil — da vam povem — da se ni pridružil Larsan v obročnici proti g. Darzacu, one palice. Ali ni palice kupil na večer zločinan neznanec, ki je bil tako podoban g. Darzacu? In prei predeu se je Larsan odpravil z vlakom, da izvine, sem ga vorašal zakaj ni navedel v ovadbi palice. Odgovoril mi je da na to še misli ni. Ni imel namena škodovati g. Darzacu s to palico, in priznal mi je da je bil takrat v gostilni v Edinaviu, prav v zadrevi ker sem mu dokazal da lažal Sai veste, da je pravil, da je dobil palico v Londonu, znamka pa je kazala da je palica iz Pariza! — Namesto, da sva si mislila: »Fred laže, saj je bil v Londonu, ni mogel dobiti te palice v Londonu ker te kupljena v Parizu?« zakaj si nisva raie mislila: »Fred laže, Ni bil v Londonu, ker je kupil palico v Parizu!« Fred lažnik Fred je bil v Parizu, ko se je izvršil zločin! To je vendar krasna oporna točka! In potem ko ste vrašali pri Casettu, ko

ste izvedeli, da je kupil to palico nekdo, ki je bil oblečen kot g. Darzac, potem ko sva bila prepričana, pravil mi je g. Darzac sam, da je on kupil, potem ko sva vedela vsled dogodka na poštnem uradu št. 40, da hod nekdo no Parizu, ki onanša Darzaca, potem ko se izpraševala, kdo je ta neznanec, ki je kupil na večer zločina pri Casettu palico, ki je vidimo v Fredovih rokah, kako? kako? kako? je mogoče, da si misva rekla: »Toda... toda — toda — če ni ta neznanec ki kupi našemben v Darzaca, palico, katero ima potem Fred, če ni ta... če ni ta — Fred sam? —

Gotovo njegova služba pri policiji, je nain premočila: a ko sva doznala s kakšno vztrajnostjo kupiti dokaze proti g. Darzacu s kakšno togoto preganja nesrečneža, bi nain nač lahko osupnila Larsanova laž, da je dobil v Londonu palico ki je tam ni mogel dobiti: dobil jo je v Parizu, a potem ni bil v Londonu. (Dalie prih.)

Dopisi.

Bizelsko, Dne 14. t. m. se je vršil tukaj volilni shod socialne demokracije, na katerem je poročal v plamitečem govoru sodr. Krofi iz Trbovelj. Spoznali smo delo klerikalne, liberalne in samostojne kmečke stranke, njih nakane obenem pa tudi res ljudski program socialne demokracije. Prošli bi samo še obč. tajnika, da bi javno nabil ukaz okr. glavarstva, s katerim je prepovedano preklicati naš shod, da bomo vedeli, kdo le izdal tako prepoved. No g. obč. tajnik, tudi z Vami bomo v kratkem pomekli. Kroglice bodo padale v skrinjico socialne demokracije, ker Bizelsko je rdeče in bo ostalo, Dan 28. novembra bo to dokazal. — Bizelska kmeti.

Rajhenburg, Kakor v vseh krajih, tako se je tudi tukaj zgodilo, da so prišli komunistični zapeljivci in delajo razdor med organiziranimi delavci in kmeti z različnimi frazami in obljubami. Med tistimi je g. Hlopiš kot znani laj, kateri obljubuje ljudstvu nebesa na zemlji in samo on jih bo odrešil. Govoril tudi, da ni druge pomoči, kakor vsem kapitalistom kratkoma glave odrezati in delavsko vprašanje in

njene bede bi bilo s tem odstranjeno. Torej take neumne stvari razširja med našim zavednim delavstvom. Radovedni smo kakšen tui denar podkuplja te hincave in demagoge, ki tako neumno delajo zmede med ljudstvom. Gospodje komunisti, povejmo pa Vam, da je Vaš trud zastonj, naše ljudstvo zna samo misliti in presoditi, kaj je farbarija in kaj je pametno. Mi Rajhenburgci pa pravimo, da je le v slozi moč, kar bomo 28. lavno pokazali, ko bomo spustili kroglice v skrinjico jugoslovanske socialnodemokratske stranke in kmečke delavske zveze.

Poljane, (Zakaj se delavce odpušča iz službe?) Že večkrat smo čitali v »Napreju« o postanečelniku g. Grileu iz Poljan. Da so bili »Naprejevi« dopisi renični, priča dejstvo, da je g. Grile molčal na vse. Gospod Grile! Kaj je storil Orešič, da ste ga pahili z bolno ženo na cesto v najhušem času? Vsi občani ostro obsojajo to Vaše grdo ravnanje. Služil je že 21 let vestno in pridno, Vi pa ste ga spravili v nesrečo, ker je rekel, da je socialno demokratskega prepričanja. Zakaj pa ga je prejšnji postanečelnik čislal kot enega izmed najboljših delavcev? Prosim odgovora, kaj da je zakrivil! Na poti

Vam je sedaj tudi Petrovič. In zakaj? Imeli smo 14. t. m. socialno demokratski zelo lepo obiskani shod v Poljanah. Govoril je sodr. Leskošek iz Celja. Gospodu Grileu kot agitatorju klerikalne stranke je bil seveda naš shod tm v peti. Takol zvečer je napadel Petroviča, češ da je on kriv, da je bil naš shod tako krasno obiskan, dočim klerikalna stranka ni imela na svojem shodu več ljudi kakor 50. Petrovič je bil kaipada prišel na naš shod samo poslušati, da bi pa g. Grile vsled tega hotel koga terorizirati, tega ne bomo trpeli! Radovedni smo tudi, zakaj je pogovni delavec K. odpuščen in če bo še v službo sprejet. Saj je bil vendar zvezar, kakor smo čuli. (Tukaj, g. Rotman so dobra dela neusmiljenih, ne pa pri sosedu devljariu, kjer se menda učite čevlje krpati!) Povejte, zakaj ste še 3 druge delavce odpuštili! Saj so delali dosti za Vas!

Poslano.*

V zadnjem času se širijo po Ljubljani govornice, da jaz nisem lastnik ali vsaj ne izključni lastnik hiše v Gradišcu št. 5 v Ljubljani, temveč da služim samo za kritje

nekemu gospodarskemu podjetju, ki hoče to hišo in mojo v nji nameravano obrt izkoristiti v svoje namene. Te govornice, ki občutno škodujejo mojemu kreditu in moji obrti, so popolnoma izmišljene in imenujem vsakega, ki bi jih vedoma širil, zlobnega lažnika ter ga bom pozval na sodni odgovor.

V Ljubljani, dne 28. novembra 1920.

Jakob Kavčič,
pekovski mojster v Ljubljani.* Za vsebino je uradništvo odgovorno
le v smislu tisk. zakona.Izdatelj: Ivan Milnar
Odgovorni urednik: Jak Vehovec

Ste preveč občutljivi za mrzli zrak? Vsakovrstne bolečine se takoj pojavljajo? Slabost? O! kako tu ublažiti bolečine in utrditi telo masaze s Fellerievim pravim Elzafluidom! 6 dvoimatih ali 2 veliki specialni steklenici 42 K. Državna trošarina posebej.

Potrebovali ho odvajalnice, želodce okrenjenice sredstvo? Poslušajte se le Fellerievi pravih Elza-

kroglic! 6 škatlic 18 K. — Omot in poštnina posebej a nalcenje. Euzen V. Feller, Stihlica donia, Elzafro št 252 Hrvatska F. (7)

JURJEVO

terpentinovo čistilo za čevlje

raspoložljiva glavna zaloga

M. TREBAR

LJUBLJANA,
Sv. Petra cesta 6. Telefon 539

Sodrug! Pristopajte k zadrugi: Prva delavska pekarna v Ljubljani.

Pristopnina 2 K, delež 100 K se lahko plača tudi v deset tednih.

Pristopnine se čobe pri vseh podružnicah Konsumnega društva za Slovenijo v Ljubljani in okolici kakor tudi pri Splošnem kreditnem društvu v Ljubljani, Aleksandrova cesta 5.

Delavci, pekarna bo Vaša, pristopite polnoštevilno.

Otvoritev trgovine.

Cenjenim odjemalcem vljudno naznanjamo, da smo zopet otvorili svojo dobro znano manufakturno detajlno trgovino z manufakturnim blagom, v popolnoma prenovljenem lokalu. Za bližajočo se zimsko sezijo pripravljamo vsakovrstne novosti, katere so ravno došle iz inozemstva, osobito razno volneno in sukneno blago za dame in gospode, dalje perline barhnte, flanele, cefirje, šifone, potrebščine za krojače, šivilje, tapelnike itd. Zagotavljač, aje prijazne in solidne postrežbe

se priporočamo

A. & E. ŠKABERNE, veletrgovina z manufakturnim blagom, LJUBLJANA, MESTNI TRG 10.

Tovarna JOS. REICH

Ljubljana, Poljanski nasip 4.
Podružnica: Se'enburgova ul. 3.

Barva

vsakovrstno -- blago.

Kemično čisti obleke.

Svetlolika

ovratnike, zapestnice in rajce.

Podružnice:

Maribor
Gospodskul. 39Novomesto
Glavni trgKočevje
št. 39.

Eriavec & Turk, trgovina z železnino

pri »Zlati lopati«

preje Nemmers hmidt,

Ljubljana, Valvazorjev trg št. 7,
nasproti Križanske cerkve.

Cement, Salona

oddaja:

Dr. F. Jenko, Import & Eksport,

Ljubljana, Krekov trg 10,

I. nadstropje, hodnik desno.
Telefon 840 int.

Miši, podgane, stenicice in ščurki ter ves mišes mora poginuti, če se uporablja moja preizkušena in najbolj in povsod hvaljena sredstva, kakor: za miše miši 10 K, za podgane i miši 10 K, za ščurke posebno močna vrsta 20 K, posebna močna tinktura za stenicice 12 K, uničevalec moljev 10 K, prašek proti mrčesom 10 in 20 K, tinktura proti ušm pri ljudih 5 in 10 K, mazilo za uši pri živini 6 in 10 K, prašek za uši v obleki in perilu 0 in 20 K, tinktura proti mrčesu na sadju in zelenjavi (uničev. rastlin) 10 K, prašek proti mravljam 10 K, mazilo proti garjam 12 K. — Pošljite po novizetu Zavod za eksport M. Jünker, Zagreb 40, Petrinjska ulica 8.

Kdor si želi nabaviti pristnega in znanega

haložana

naj se blagovoh poslužiti tvrdke:

Pr. a haloška trgovina z vinom

ANTE KORENIAK in drug pri
Sv. Barbari v Haložah

Dve hiši naprodaj

v Vodmatu za 150 000 K.

Vpraša se pri Fran Fabine.

Ljubljana, Židovska slež 4-III.

Amerikansko strojno

OLJE

olje, lahko, za vretena,
olje za transmisije,
olje, strojno, za poljed. stroje,
olje, strojno, za teške stroje,
olje za avtomobile, lahko,
olje za avtomobile, izred teško,
olje za cilindre,
olje proti prahu.

Glavna zaloga:

Medic, Rakovec & Zankl, d. z. o. z.

prej A. Zanklno si ovi.

DANICA

krema

»a

obutev

čisti,

sveti,

ohranja kožo

Proizvaja:

SLAVIA Ivernica kemičnih proizvodov d. d.

Telefon 5 - 46. Zagreb, Ilica 213. Proizvajalci: »Cemita«

Jadranska banka

sprejema vloge na hranilne knjižice, žiro in druge vloge pod
najugodnejšimi pogoji.

Prevzema vse bančne posle pod najugodnejšimi pogoji.

Beograd, Celje, Dubrovnik, Kotor, Kranj,
LJUBLJANA, Maribor, Metković, Opatija,
Sarajevo, Split, Sibenik, Zadar, Zagreb,
Trst, Wien.

Poslovne zveze z vsemi večjimi kraji v tu-
in inozemstvu.